

Partilovnemnda
v/leder Ørnulf Røhnebæk
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
Postboks 14
6801 Førde

Kontaktpersonar:
Turid Digernes Eikås
Tlf. 57 72 32 33
Sylvi Hjelmeland Lone
Tlf. 57 72 32 52
E-post: politiskeparti@fmsf.no

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Førde 23. februar 2011
Deres ref: 09/1375

Høring: Forslag til endringer i partiloven som følge av Europarådets v/GRECOs evaluering av partifinansieringen i Norge

Det vises til departementets høringsbrev 17. november 2010 med tilhørende høringsnotat, med høringsfrist 17. februar 2011. Partilovnemnda beklager at våre merknader kommer noe etter fristen, men håper merknadene likevel kan være til nytte i det videre lovarbeidet.

1. Innledning

Partilovnemndas merknader kommer som et resultat av drøftinger under nemndas møte 4. februar 2011 og seinere utkast til hørings svar, bearbeidet og godkjent etter e-postutveksling mellom medlemmene. Det er følgelig hele nemnda som står bak denne uttalelsen, ikke bare nemndsleder, som har signert dette brevet.

Partilovnemnda viser til at nemnda oppgave er å utføre de oppgaver som loven til enhver tid pålegger nemnda. Det er derfor ikke naturlig at nemnda som sådan har sterke rettspolitiske oppfatninger om framtidig regulering. Derimot er det naturlig at nemnda har oppfatninger om spørsmål av mer teknisk, praktisk art.

2. Lovutkastet § 18 femte ledd

Partilovnemnda vil generelt advare mot å pålegge partilagene administrative byrder som ikke er godt begrunnet, og forholdsmessige. Det er derfor positivt at departementet synes å ha funnet fram til en fornuftig avgrensning med hensyn til hvilke partilag som skal unntas fra plikten til å innberette fullstendige regnskaper, jf. utkastet § 18 femte ledd.

Antall partilag med årlige inntekter – fratrukket offentlig støtte – under 10.000 kroner, vil kunne variere noe fra år til år. Men bestemmelsen innebærer uansett at denne nye, klart utvidede plikten i hovedsak må antas å kun ramme partier med administrative ressurser gode nok til å makte oppgaven.

3. Lovutkastet § 26 fjerde ledd, jf. høringsnotatet punkt 4.5

Med utgangspunkt i rekommendasjon nr.5 anbefaler GRECO at statene bør sørge for uavhengig kontroll med finansieringen av politiske partier, og at det i denne

kontrollen bør inngå tilsyn med regnskapene til partiene. Som en oppfølging av dette foreslår departementet at Partilovnemnda gis utvidede fullmakter. Konkret foreslås det, jf. høringsbrevet side 5 – 6, at nemnda ”..ved mistanke om mangelfull eller uriktig rapportering skal kunne kreve at partilaget legger fram all dokumentasjon av betydning for forhold som nemnda finner av særskilt interesse i innberetningen”.

For å kunne utføre denne oppgaven foreslås det opprettet en støttefunksjon under nemnda gjennom et Partirevisjonsutvalg som på nemndas anmodning skal kunne kontrollere revisjonsoppdraget og innberetningen (modell 1).

Vi støtter i prinsippet modell 1, men har en vesentlig merknad til selve modellen.

Et viktig spørsmål er på hvilket grunnlag Partilovnemnda skal kunne fatte ”mistanke om mangelfull eller uriktig rapportering” fra partilagene. Statistisk sentralbyrå (SSB) vil gjennom sin rolle som datainnsamler av rapporter fra partilagene, normalt kunne være en kilde for slik mistanke. SSB har imidlertid i kraft av sin uavhengige posisjon i samfunnet, reservert seg for andre oppgaver i partiloven enn det som eksisterer i dag. Departementet konkluderer derfor med at ”..det ikke vil være et alternativ å utvide byråets myndighet i retning av kontroll med partirapportene” (høringsnotatet kap.4.5.4, side 44).

Partilovnemnda har forståelse for SSBs standpunkt og vil ikke med dette be om at SSB får en utvidet rolle i arbeidet. Samtidig er det med en viss bekymring vi vurderer nemndas praktiske muligheter for å utøve den rollen som ligger i departementets forslag. Totalt er det tale om vel 3 200 partilag som rapporterer opplysninger til SSB. Det sier seg selv at en nemnd med fem medlemmer har små muligheter for å føre noen som helst kontroll med partilagene, og derfor i svært liten grad ha grunnlag for å fatte ”mistanke om mangelfull eller uriktig rapportering”. Mistanken må da i stor grad baseres på tips fra media eller publikum, noe som kan være en heller tilfeldig tilnærming.

Partilovnemnda har ingen konkrete forslag til hvordan dette kan løses, men påpeker at dette er en alvorlig innvending i forhold til å oppfylle intensjonen i forslaget. Det kan vel ikke utelukkes at dette problemet kun kan løses om SSB helt kobles ut, og at SSBs oppgaver flyttes til nemnda. Da vil nemnda få et eget grunnlag for mistanke.

Dette vil i så fall ha klare økonomiske og administrative konsekvenser som nemnda på ingen måte har full oversikt over. Et fast ansatt sekretariat synes i så fall ikke til å unngå, men det følger vel allerede implisitt av andre endringsforslag, selv om departementet legger opp til at Partirevisjonsutvalget arbeider på ad hoc-basis (notatet side 46). Det arbeidet SSB i dag utfører (utforme gode skjema, veilede brukere, samle inn oppgaver, etablere registre for lagring av opplysningene, publisere resultatene osv.), krever en faglig kompetanse som SSB har, men ikke nemnda. Slik kompetanse tar det tid å bygge opp, og det er klart et spørsmål om det er rasjonelt å bygge opp slik kompetanse parallelt flere steder. En annen konsekvens blir at nemnda da meget klart blir et førsteinstans organ i slike saker, slik at det kan oppstå spørsmål om det må opprettet et eget klageorgan for å ivareta det alminnelige forvaltningsrettslig system i Norge med adgang til forvatningsklage før man eventuelt må til domstolene.

4. Lovutkastet § 26 femte ledd

Med de lovendringer som synes påkrevet for å oppfylle GRECOs anbefalinger, framstår opprettelsen av et partirevisjonsutvalg som en god løsning.

Erfaring fra andre forvaltningsområder tilsier imidlertid at det av hensyn både til objektet som blir kontrollert og kontrollorganet, bør være klare grenser mellom veiledning og kontroll, jf. at utkastet til femte ledd siste punktum synes å åpne for uklarheter her.

5. Partirevisjonsutvalgets taushetsplikt

Det framgår av bl.a. utkastet § 26 fjerde og femte ledd at medlemmene i Partirevisjonsutvalget vil ha taushetsplikt om flere forhold overfor Partilovnemnda, jf. også høringsnotatet side 48. All den tid nemnda vil være overordnet revisjonsutvalget, som opprettes som en støttefunksjon for nemnda, synes det noe merkelig med taushetsplikt i denne relasjonen. Det kan bl.a. oppstå tvist mellom nemnda og revisjonsutvalget om hva som anses som relevante forhold det skal rapporteres om, og da blir det revisjonsutvalget som med det foreliggende forslaget bestemmer.

6. Sanksjonssystemet

Det er generelt positivt med et variert sanksjonssystem, men det kan også åpne noe mer for forskjellsbehandling. Departementet bør derfor vurdere nærmere detaljregulering gjennom forskrifter.

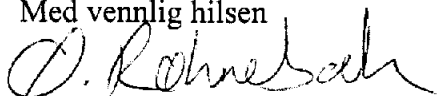
Straffebestemmelsen, jf. utkastet § 31 bør vel omfatte både forsettlig og uaktsomme overtredelser. Forslaget og høringsnotat er per i dag taust om subjektiv skyld, og da kommer hovedregelen om forsett til anvendelse, om ikke noe annet blir vedtatt.

Den foreslåtte strafferammen innebærer at foreldelse for straffekrav inntreffer etter 2 år, jf. straffeloven § 67. Det bør vel gis en særlig begrunnelse dersom muligheten for bruk av administrative sanksjoner og bruk av straff skal foreldes så ulikt som foreslått, jf. utkastet til ny § 30 tredje ledd.

7. Overskriften lovutkastet § 26

Nemnda er klar over at overskriften i utkastet er en videreføring av overskriften i dagens § 24. Overskriften er imidlertid villedende. Nemnda fordeler ikke tilskudd i dag og det er heller intet i forslagene som vil gi nemnda en slik oppgave. En bedre overskrift, som vil samsvare med de nye oppgavene som foreslås, vil kunne være "Nemnd for kontroll med partifinansiering og klagebehandling".

Med vennlig hilsen

Ørnulf Røhnebak
nemndsleder